

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Warszawa, 26-10-2020 r.

**Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Stanisław Trociuk**

II.516.3.2020.MH

**Pan
Marcin Romanowski
Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Sprawiedliwości
ePUAP**

Szanowny Panie Ministrze

Zwracam się do Pana Ministra z postulatem wprowadzenia zmiany legislacyjnej związanej z funkcjonowaniem w polskim porządku prawnym postanowień decyzji ramowej Rady 2008/909/WSiSW z dnia 27 listopada 2008 r. o stosowaniu zasady wzajemnego uznawania do wyroków skazujących na karę pozbawienia wolności lub inny środek polegający na pozbawieniu wolności – w celu wykonania tych wyroków w Unii Europejskiej¹ (dalej: „decyzja ramowa”). Przewiduje ona wzajemne uznawanie prawomocnych kar pozbawienia wolności przez poszczególne państwa członkowskie UE. Przekazywanie skazanych pomiędzy różnymi państwami winno następować, jeśli w państwie wykonującym łatwiejsza będzie resocjalizacja skazanego (art. 3 ust. 1 decyzji ramowej).

Implementację przepisów decyzji ramowej do prawa polskiego stanowią rozdz. 66f i 66g Kodeksu postępowania karnego. Zgodnie z art. 611t § 1 k.p.k., sąd okręgowy może wystąpić do odpowiedniego organu państwa obcego o przejęcie kary do wykonania, „jeżeli przekazanie orzeczenia do wykonania pozwoli w większym stopniu zrealizować wychowawcze i zapobiegawcze cele kary”. Wystąpienie takie może nastąpić z urzędu, na wniosek organu państwa wykonującego, Ministra Sprawiedliwości lub samego skazanego (art. 611t § 2 k.p.k.).

¹ Dz. Urz. UE z dnia 5 grudnia 2008 r., seria L Nr 327, str. 27.

Istotne ograniczenie możliwości zastosowania ww. przepisów przewiduje jednakże ustawa z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego, ustawy o prokuraturze oraz ustawy o Krajowym Rejestrze Karnym² (dalej: „u.z.k.p.k”). Na mocy tej właśnie ustawy do k.p.k. dodane zostały rozdz. 66f i 66g k.p.k., lecz zgodnie z jej art. 4 ust. 1, ich zastosowanie jest wyłączone względem orzeczeń wydanych przed dniem 5 grudnia 2011 r.

Przepis ten stanowić ma wykonanie oświadczenia złożonego w 2011 r. przez Rzeczpospolitą. Istotnie, 28 ust. 2 decyzji ramowej wskazuje, że państwa członkowskie mogą złożyć oświadczenie o niestosowaniu jej postanowień do orzeczeń wydanych przed określoną datą, nie późniejszą jednak niż właśnie dzień 5 grudnia 2011 r.

Zaznaczyć należy jednak, że art. 28 ust. 2 decyzji ramowej wskazuje, że państwa członkowskie mogą złożyć oświadczenie o niestosowaniu jej postanowień do orzeczeń wydanych przed określoną datą „przy przyjęciu niniejszej decyzji ramowej przez Radę”. Decyzja ramowa została przyjęta w dniu 27 listopada 2008 r. oraz promulgowana w dzienniku urzędowym UE w dniu 5 grudnia 2008 r.

Tymczasem oświadczenie na podstawie art. 28 ust. 2 decyzji ramowej zostało przez Polskę złożone dopiero w 2011 r.³

W wyroku z dnia 24 czerwca 2019 r. w sprawie C-573/17 *Popławski* Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej przesądził wprost, że złożenie oświadczenia, o którym mowa w art. 28 ust. 2 decyzji ramowej, możliwe było jedynie „przy przyjęciu” tejże decyzji ramowej, a zatem w dniu 27 listopada 2008 r. Jakikolwiek oświadczenie złożone po tej dacie „nie może wywierać skutków prawnych”. Skonstatować zatem należy, że oświadczenie złożone przez Polskę z powołaniem się na art. 28 ust. 2 decyzji ramowej jest nieważne. Ponieważ sama decyzja ramowa nie zawiera innych przepisów, które ograniczałyby temporalny zakres jej zastosowania i wobec nieważności oświadczenia złożonego przez Polskę w 2011 r., skonstatować należy, że nie ma przesłanek, aby takie ograniczenie wprowadzać na gruncie prawa krajowego.

² Dz. U. z 2011 r. Nr 240, poz. 1430.

³ Dz. Urz. UE z dnia 1 czerwca 2011 r., Seria L, nr 146, str. 21.

Zwracam się zatem do Pana Ministra z postulatem przedstawienia projektu ustawy, która uchyliłaby art. 4 ust. 1 u.z.k.p.k. i tym samym, naprawiając błąd popełniony w 2011 r., doprowadziła do synchronizacji polskiego porządku prawnego z europejskim.

Zmiana taka pozwoliłaby na potencjalne skorzystanie z instytucji przekazywania skazanych przez wszystkich skazanych spełniających warunki określone w rozdz. 66f i 66g k.p.k., niezależnie od tego, kiedy dany wyrok skazujący został wydany.

Wpływające do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich skargi obywateli potwierdzają, iż nie jest to problem teoretyczny. Osoby odbywające karę pozbawienia wolności podnoszą, że nie mogą skorzystać z instytucji przekazania do innego państwa członkowskiego z powodu arbitralnie przyjętego terminu. Najlepszą ilustracją problemu jest skarga konstytucyjna skierowana do Trybunału Konstytucyjnego w dniu 9 kwietnia 2019 r. (sygn. akt SK 77/20), w którym skarżący zmierza do wykazania, że art. 4 ust. 1 u.z.k.p.k. jest niezgodny z Konstytucją RP. Choć pod względem merytorycznym nie można podzielić argumentacji wskazanej przez skarżącego w uzasadnieniu tego zarzutu⁴, pokazuje to, że problem jest realny i ma konkretny wpływ na sytuację skazanych.

Uprzejmie proszę więc Pana Ministra o rozważenie zainicjowania prac zmierzających do uchylenia art. 4 ust. 1 u.z.k.p.k. i o poinformowanie Rzecznika o podjętych w tym zakresie działaniach.

Łączę wyrazy szacunku,

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

⁴ Skarżący zarzuca tej normie niezgodność z art. 2 Konstytucji RP w zw. z art. 15 ust. 1 zd. 3 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych. Tak skonstruowane wzorce kontroli należy uznać jednak za chybione. Rozważać można by ewentualnie zgodność tego przepisu z art. 9 i art. 91 ust. 1 Konstytucji RP, lecz pozostaje to poza zakresem rozpoznania w powołanej sprawie, zgodnie z art. 67 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r., poz. 2393).